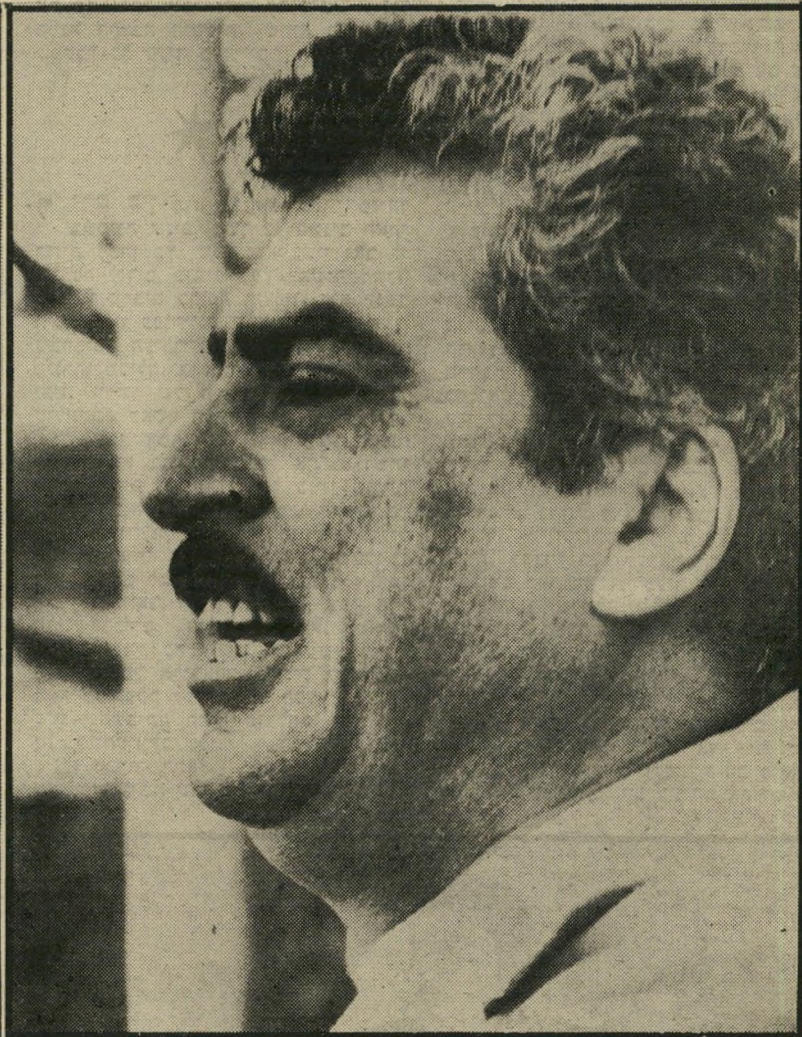
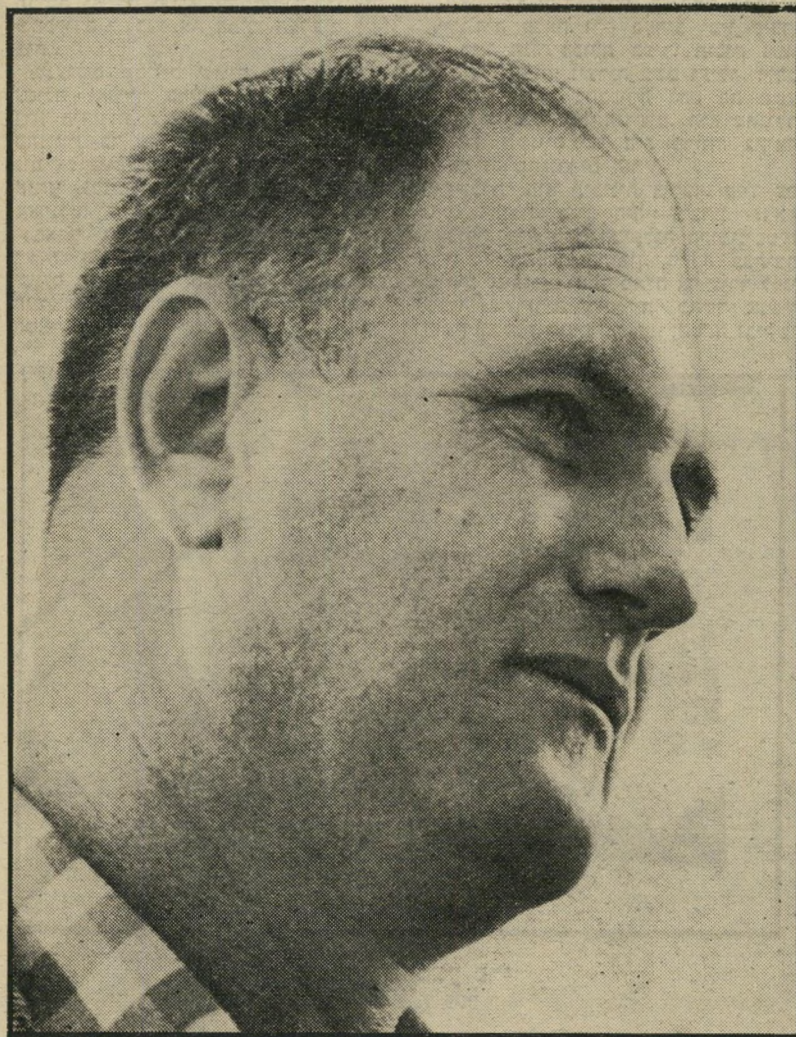

הקרב על ערביי ישראל

ה־30 במאָרס 1976 הפך תאריך היסטורי: מיבחן הכוח הראשון בין דור חדש של ערביי ישראל, בהנהגת טריבון עממי מוסלמי - תופיק זיאד (ימין) - לבין כל זרועות הממשל וההסתדרות, בפיקודו של יורם כץ (שמאל), שליח משרד ראש הממשלה באיזור המאבק בצפון

הגול היהודי ועל הלאום הערבי הגא, טבע יורם כץ סיסמה אחת בלבד: „אחרי ה־30 במאָרס בא ה־31 במאָרס”. אין ערבי שלא הבין את האיום. אולם אנשיו של כץ רצו להיות בטוחים שאכן כל אחד ואחד הבין אותו בבירור: „אצלכם במיפעל עוב־דים 12 פועלים ערביים,” אמר יורם ערב השביתה, באסיפת פועלים ערביים, שנערכה במיפעל „אבן וסיד” ליד חיפה. „אם לא תופיעו לעבודה, יתערער האמון בין הנהלת המיפעל לביניכם, ואי אפשר לדעת מה תעשה הנהלת המיפעל בעיקבות עירעור האמון הזה.” אחד מפועלי המיפעל, אחמד אל־דהרי, הבין למה התכוון יורם. „יש לי 12 ילדים בבית,” אמר לזיאד. אני צריך לתת להם לאכול. אני לא אשבות.” ואם לא היה די באיומים עטופים בצמר־גפן, כמה מיפגות־העבודה בחיפה והשמיעה, יחד עם מועצת הפועלים שבעיר, איומים משלה. מזכיר עיריית חיפה, משה רופא, וסלים גובראן, ערבי חבר מועצת־פועלי־חיפה, נתמנו על־ידי לישכת המיפלה בחיפה לשבור את השביתה בעיר־הנמל. „להפגנות אין הגנה של ההסתדר-

מאת יוסי ינאי

ערבים בחיפה ובגליל. כך הוא האיש העושה ימים ולילות בשיחות עם מנהיגים ערביים, באסיפות פועלים, במיפעלים ובמועדונים כדי לשכנע אותם: „לטר־בתכם, אל תשתתפו בשביתה.” את השאלה הזו שואל, לאחר שהציב אותה, הטרי־בון החדש של ערביי ישראל, מנהיג עצמה לפתע מתוך הרחוב הערבי של רמת־החננית וראש־עיריית נצרת תופיק זיאד. זיאד היה האיש שהחליט לערוך את הפגנת־הכוח הגדולה ביותר של ערביי ישראל מאז קום המדינה — להביא את רובם ככולם לידי כך שישבתו מכל מלאכה, שירותים ולימודים, משך יום תמים, על־מנת להפגין את כוחם ואת כוחו. לעומת הסיסמות הלאומיות שטבעו תופיק זיאד ושני עוזריו באירגון השביתה הגדולה, סגני ראש־עיריית נצרת עורכיה־הדון כאמל אל־דהאר וראיק גרזי־רה, סיסמות המזכרות על קדושת האדמה הערבית, על

ראש עיריית נצרת־עילית, מרדכי („מוסקה”) אלון, שלח מיכתב ליותר מ־100 בעלי־עסקים בנצרת־החתית, עירו של ראש־העירייה תופיק זיאד. במיכתב טבע אלון לדעת אם בעלי אותם עסקים — מוסכים, פחחיות, מסגרות, מיסעדות ובתי־קפה — ישתתפו בשביתה הגדולה שהוכרזה ל־30 במאָרס. „נצרת־עילית משתמשת בשירותים של נצרת־החתית, ואנחנו צריכים לדעת מה יקרה,” טען אלון. „אם תוך שלושה ימים לא אקבל תשובה, אבין מכך שאתם לוקחים חלק בשביתה.” אלון לא היה היחיד ששאל את השאלה הגדולה: האם, ועד כמה, תצליח שביתה ערביי ישראל ביום־האדמה — או היום הלאומי — כפי שכונה ה־30 בי־מאָרס 1976. אותה שאלה עצמה חי משך שלושה שבועות האח־רונים יועץ ראש־הממשלה לענייני ערבים, שמואל טור־לידאנו. יוקרתו של טולידאנו תלוייה במימדי ההצלחה או אי־הצלחה של השביתה. אותה שאלה חי בשלושה השבועות האחרונים גם יורם כץ, נציג היועץ לענייני